



"Ano," přisvědčil Kramerius ne bez trpkosti, "a jiní ještě mň. Jako tuhle Cornova. Seděl tu, byli jsme tu sami dva a hovořili jsme o vlasteneckých důležitostech. A v tom se pojednou zadíval na ty staré knihy," Kramerius ukázal na regál v pozadí, v stín se již hálil. Byloť pozdě odpoledne a z úzké ulice Michalské mnoho světla sem do klenuté místnosti nepřicházelo. Jen Kramerius v toupetu, v tmazeleném kabátě, línce v týle vysokého, byl v plnějším světle, poněvadž stál o podál zamřížovaného okna. — "Chvilku se tak dívá a pojednou povídá profesor po česku: Podívejte se, co bývalo. Tenkrát se naši předkové všem úctouštinám vyrovnali. Ale teď! Shasínáme. — My jsme ti poslední Čechové."

Věk a všichni tu, bývalí žáci učeného Cornova, jenž tak nadšeně o domácích dějích vykládal, byli překvapeni. Slova tak váženého muže je zarazila. Zrak jejich utkvěly dychtivě na Krameriovi, co ten na to... Kramerius se usmál, pak pokračoval: "A já na to hned: Ne, doctiassime, my jsme ti první Čechové."

Hněvkovský a Šedivý bezděky sebou živě hnuli, a ve zrazech jejich i Heldových i Věkových bylo patrné, že se jim tou odpovědí uvolnilo. Cítili v ní těšivou pravdu. Kramerius opřel lokty o pult, pokračoval: "A řekl jsem mu, že jsme nové pokolení a po nás je přijdou jiní a víc. Bránil se, že je zle, co že máme, že nás je málo. A já zas, že ti páni učení jsou pořád jen u knih a mezi pány, a vidí-li lid, tak jenom z kočáru, ale kdo s ním obcuje, ten ví, že kmen je zdravý a živ." Kramerius mluvil živěji, modré oči jeho se záleskly. "A naše literatura poznouva zas větve vyráží, beze všeho maceanatského občerstvení A ujímá se, svítání na Čechy uvodí, já to vím. Co tedy," a uhodil na pult, "mám psaní, jak mně odevšad pišou. Vím, jak roste hojný počet čtenářů po českém království, na Moravě, v Uhrách i ve Slezsku a kdež jinde národ slovanský obývá. Jsem přesvědčen, že moje a nás všech práce jistě je vděčná a ne marná."

Kramerius už nepodával obsah své rozmluvy s Cornovou. Cítem unesen polemisoval proti všem pochybovačům a odpárcům. Za jeho řeči zavládlo expeditivní hluboké ticho; ruch ulice zalhal sem jen slabým ohlasem. V prvním pološeru seděli tu všichni, Věk v pozadí stál opřen o regál staročekkých knih, tise, nehnutě. Pohnutí Krameriovo strhlo i jeho mladší soudruhy, a zračilo se na jejich tvářích i v očích na něj upřených.

"A že nás je málo!" pokračoval Kramerius. "Ale náš počátek je od slovanského národa a jazyk slovanský je široko daleko rozmanitý nad všechny národy. — Vždyť Polsko samotné je bez mála tak velké jako německá říše, a ruská země se táhne až na Sibérii. Ano až v turecké anatolské zemi, až k arménské a perské je slovanský jazyk rozšířen. Česky se ve čtyřech zemích rozpráví, a rozený Čech může všechny ty slovanské země ve dvou dleších světa snadno projíti. Náš jazyk je jeden z hlavních jazyků slovanských. A tak že jsme sami, a že nás je málo? A že nemáme, kdo by se nás ujal, kde bychom mohli hledati pomoc a podporu? Podívejte se," a ukázal na regál, kde stály knihy a knihy z jejich času, jeho a jiných prací a pečl vydané. "jak rostou a jak jich přibývá. Ať si páni mudrují, ať pochybné, kdo chce, já pevně doufám, že svého jazyka obhájmé."

"A my s tebou!" zvolal Šedivý. Vyšli tak za všechny. A Věk, když s Hněvkovským a Heldem odcházeli, a Kramerius mu rukou podával, řekl:

"Pane Kramerius, už nebudu a ani chvilku Tomášem."

XV.

Věk se domů vrací.

Špitálskou branou vyjžděla poštovní archa. Racht její kol a dusot koní ozýval se naposled na tvrdé dlažbě. Poštovní trubka hlahlolila. Vyjel ze stínu klenuté brány. Ulice, domy ty tam, kolem v pravo, v levo samé zahrady, všude volno, a nade vším jasné, zářící nebo pěkného, dubnového dne. — Vůz hrčel po vyschlé, tvrdé silnici, zahrady mizely v zad; kolem samá pole s mladým osením, nad nímž se vysoká z prozářeného vzduchu žásala skřivanova píseň.

F. Věk seděl v poštovním voze u okénka a díval se zamyšlen na krajinu. Zpět, po Praze se mnoho a dlouho neohlížel, a také ne tak živě, tak vzrušen jako ji vyhlížel, když se teď týden k ní blížil. — Vracel se dosti rád a do jisté míry se i na domov těšil. Když se na cestu do Prahy vydával, nenadál se, že se bude vraceti s dojmy tak různými. Za těch několik málo dní se mnoho s ním, v jeho nitru změnilo.

Už nemyslíl tak ustavičně na Paulu a tak, jako před dvěma lety, když tudy pěšky kráčel. Dnes cítil a vyznal si, jaký byl tenkrát blouznil. Tenkrát bylo mu tak, jako se dočítal o nešťastných hrdinech románů. Měl se svrhovaně za nešťastného; ale v tom sehelitování, i v poměru jeho k Paulě i k Thomovi byla jakási útěcha, jakési ulevení v prvním a nejprudším zranění jeho mladé duše. Z těch prudkých dojmů mu zůstaly tklivé, čisté, poetické myšlenky, a živě, že časem až i zatnutí a zabolení v duši mu způsobily, zvláště když náhle shlédl některou památku z Pražských časů.

Teď se vracel, vystřízlivěv. Už si doznal, že si leccos přilil blouznivě mysli, že se klamal. Mnoho mu skutečnost pocuchala. Na leccos si nerad, s nechtím vzpomínal; a Bettinu, na paní Butteauovou. Myslíval, že s ním opravdu přátelsky smýšlí jako matka.

A teď! Všechno by byla dopustila, cokoliv by ta její Bettinka na něj uchystala. A pak, po všem tom... Ještě za ním přišla do jeho bytu, do hospody. A tam ho smířovala a zvala, aby k nim přišel! Byl tím tak překvapen, že z počátku nevěděl, jak starou paní uvítat, jak jí odbýt. Ale pak se jí bránil, ano i Thama jí vyčetl, ten že si toho nezašlouží, jak panna Bettina proti němu jedná. Paní Butteauová omlouvala, vykrucovala a — zvala dál. A když tak naléhala, když sem tam padlo nápadné, podezřelé slovíčko o jeho první půjce, nabídl jí půjku novou; paní Butteauová — jí přijala, a brzo pak odešla.

Z toho mu bylo oškliho. S Paulou již nemluvil, ani jí neviděl. A netáhlo ho nic tak jako před dvěma lety, aby jí ještě jednou spatřil. Hned prvního večera, jak s ní mluvil, byla illuse jeho otřesena. A pak... Třeba že Tham sám mu pak vymlouval a dokazoval, že Paula nebyla s matkou a sestrou proti němu společná, třeba že i sám proti tomu přisvědčoval, nevěřera a podezření se přilil zarylo do jeho mysli. A pak onoho večera, když šli z divadla... A má o něm takové mínění, věřila Bettině, nebo brala tu lež proti němu, na obranu Bettininy. Vše, co bývalo, o čem byla přesvědčena, jak pro ni cítil a trpěl, to bylo ničem, zapomená na vše, nebo nedbala pranic...

Líbezný obraz ten tam... O něj, o pěkný ideál chudší vracel se domů, s nevěrou v ženaskou upřímnost a stálost. S rodinou Butteauovou se na vždy rozešel. Tak se domníval. Jen a Thame se loučil jinak. Vyhledal ho v divadle. Dováděl se tam od něho, že Bettina na Barvířský ostrov ovšem nešla, ale že toho odpoledne ještě byla v Kanálské zahrádce s svým ošifrem. Věk se loučil a Thamem upřímně, neboť od onoho rozhovoru na Uhelném trhu měl k němu ještě větší důvěru a...

citil živější oddanost. Tham však, to Věk při rozehodu cítil, nebyl ani tak sdílný, ani tak srdečný jako onoho večera, když se ubírali ke Šturmům...

Pošta hrčela dál a dále; ob čas zastavili, pokrmlili nebo přepřáhli a zase za hlalu trubky ze stanice vyjeli mířice k slezským hranicím. Věk čím dále tím méně se vracel v duchu do Prahy, chytaje za to více domů. Těšil se na matku, na své zátiší, pomyslel na obchod, na polní hospodářství. — Ale nač rád z Prahy vzpomněl a často, byly chvíle, jež zažil mezi přáteli a novými známými v krucích vlastenských. To si privázel mnoho nových, milých i mohutných dojmů. Vracel se ve svém vlasteneckém citu utvrzen, povznesen.

Těšilo ho, že Hněvkovský se změnil, že jejich staré přátelství obnoveno, jakož i tomu nemálo byl povědčen, že zas mluvil s profesorem Vydrou. Vzpomněl na něj několikrát, a bezděky, když si připomenul, jak starý kněz je nabádal, mihla se Věkovi česká expedice, jak tam poprvé byl, a na chvíle za soumraku, kdy Kramerius se tak rozhovořil, a kdy všichni byli tím dojeti.

V expedici byl Věk pak ještě druhého dne. Seděl tam opět všichni, jako večera, až na Šedivého, o kterém Kramerius zřetlem prohodil, že asi šel hledat svou zakletou princeznu a jak by se do stal do té začarované zahrady. — Toho dne sešlo se pak v expedici mnoho lidí, a Věk byl tomu povděčen, že mnohého poznal osobně, kterého znal jen dle jména. Kdyby tak teď přebýval v Praze, pomyslíl si, chodil by pilně do expedice. Líbilo se mu tam, jak tak sedíce nebo stojice rozprávěli, toho odpůdne nejvíce o nastávající vojne a pak o korunovaci. Toho odpůdne oni mladí mičeli i Hněvkovský, s nímž přišel jeho krajan, mladý filosof Vojtěch Nejedlý.

Věk sedě stranou bedlivě všechny starší, známé vlastence pozoroval, zvláště spisovatele: Rulíka, jenž byl s Krameriem patrně velmi důvěrný, i Thomova bratra Karla, jehož "Obrana jazyka českého" na něj tak mocně účinkovala.

Také jej nemálo těšilo, že z blízka uviděl slavného kontrapunktistu Koželuha Jana, za nímž kdysi na hrad k sv. Vítu běhával, aby ho jen spatřil a poznal. Teď seděl takřka vedle něho, a mistr jej také vlídně oslovil, když Kramerius mladého kupce představil. — Jedno přání se tam Věkovi nesplnilo. Za Koželuhem přišel profesor Němeček, kterého Věk znal a věděl, že je dobrý známý, ano přítel Mozartův; a tu si v duchu pomyslíl, kdyby tak Němeček začal o Mozartovi. Již se podobalo, že se tak stane. Jak totiž mluvili o budoucí korunovaci a slavnostech, vzpomněli hned na hudbu, a tu Koželuh mluvil, že bude jistě divadlo, a Němeček hned, že by Mozart měl být požádán, aby složil novou operu...

V tom se dveře otevřely a vešel vážný pán, v černém kabátě, v černých punčochách, hubený, velikých očí, čtyřicetník. Všichni mladší v expedici uctivě vstali, jak vkročil ředitel Pražských gymnasijských Procházků, vydavatel staročekských spisů, vřebný znalec českého jazyka a staré literatury. I starší všichni jej uctivě vítali.

Tyto že poznal, Věka velmi těšilo, a cestou ne jednou na ty schůzky v expedici vzpomněl. A Pelela mu Hněvkovský ukázal na ulici, když šli do expedice. Večer pak byl v opeře, kterou vyslechl bez vyrušení, pobožně, se vši dychtivostí laičného hudebníka, ač ne bez pohnutí, neboť vzpomínky vzbuzené hudbou i místností se rojíly. Když přišliho dne začel k Hněvkovskému, aby mu dal s Bohem, zastavil se také v sousedství u těch dvou starých kněží, z nichž starší ho onedý tak rád viděl a zval, protože byl Věk z Dobrušky.

Zastal starocha v křesle sedícího, nějak zamyšleného. Farář Věka hned nepoznal, zapomněl už na jeho návětvu; oživl však hned, jakmile mu P. Vrba pověděl, kdo mladý pán je, a hned se vyptával na Dobrušku, na totéž jako onedý, a na své známé z dob, kdy v Dobrušce kaplanoval.

Dělníci, farmeři,

a všichni lidé téžee pracující mívají často ledvinovou nemoc. Kádkoliv pozorujete nějakou slabost a nepravdělnost ledvin, jater neb měchýře, užijte proto jejich posílení

Severův Silitel ledvin a jater.

Cena 50c a \$1.00.

Dobry v každý čas.

Tělo vaše slábne a stává se malátným, poněvadž je chatrné živeno řídkou, nečistou a sešláblou krví. Stav takový směruje k nemoci, ale může se změnit na prospěch zdraví, budete-li uživati

Severův Krvečistitel.

Cena \$1.00.

Moderní nemoc.

Nervové vysílení se obecně považuje za nemoc moderního života. Počet nervosou stížených lidí vřídihledě roste.

Zde jsou příčiny: Zde jsou příznaky:

Starosti, ostrá soutěž, přepracování, škodlivé návyky, zaměstnání uvnitř, výstřednosti všeho druhu, nesprávný způsob života.

Nespavost, úzkostlivost, nepokoj, neklid, popudlivá nálada, pováždné ocnablost, vzrušení a lekání se, stíněnost a zádumčivost.

Zde jest lék:

Severův Nervoton.

Tiší a posiluje ochablé nervy. Vrací soustavě pružnost a energii. Přináší klidný, osvěžující spánek. Dává sílu a svěžest celé soustavě.

Opatřte si jej ještě dnes. -:- Cena jeden dollar.

Na prodej v lékárnách. Vždy výslovně žádejte Severovy Léky. Radu a poučení o vaší chorobě ochotně a zdarma v našem lékařském oddělení.

W. F. SEVERA Co.

CEDAR RAPIDS IOWA

Byli už jen asi dva tři. Věk je měl pozdravovat. "A řeknou jim, že se již také chystám na věčnost, a to co nevidět."

Ten mladší, šedivý P. Vrba, zase, když Věka vyprovázal, řekl mu u dveří, šeptem, jako tajemství: "Jdu s Pánem Bohem. Možná, že jich dost brzo navítím."

Více neřekl a na vyptávání nebylo času ani místa. Věk chvíli uvažoval, co ten šedý kaplan zamýšlí; ale pak bylo jiných věcí, které ho zajaly, a cestou sotva že si na ty dva starochy vzpomněl.

Když se vydával na cestu do Prahy, mysli si, že si tam může hodně pobýt, že se tam beztoho tak hned zase nepodívá. Ale když odjížděl, zvali ho známí, Hněvkovský i sám Kramerius, aby brzo zase přijel, a musil jim slíbit, že bude-li korunovaci, je přijede na jisto. Po tom, co mezi vlastenci začal, po těch dojmech, nic se nedal nutit a chutě slíbil. Ale pak, když minul Jaroměř a blížili se k podhoří, ustoupily Pražské vzpomínky, jež Věka cestou nejvíce zaměstnávaly. Teď domáci krajinu ho poutala, jakoby jí již dávno nebyl viděl. Cítil ostřejší, a jak se mu zdálo, svěžejší vzduch rodné krajiny; a potěšením tékaly jeho zraky po polích, osadách, chlučech, šim dále tím známějších, a zaradoval se, když z pozadí vystoupily lesnaté svahy Orlického pohorí.

Před dvěma roky byl sklíčen, když se domů vracel, a úzkost ho napadla, když zahlédl rodné městečko. Tenkrát čekal za smutného říjnového dne na pokraji lesa pod starým dubem, v sešlém kabátě, v sešlapných střevelech, až se setní, aby ho lidé neviděli. Lekal se, bál, a přece ještě více mysli na Paulu, na svou nešťastnou lásku... I teď na ni vzpomněl. Ale bylo mu, jako když zatane na mysli nehezký, trapný sen...

Nad všecko zmizelo, když poštovní archa vříděla do města. —

Bylo nedlouho po slunce západu. Náz, na jehož kozlíku postilion troubil svou poštovskou, až byl z toho všečen zarudlý, kolébal se nedlážděnou ulicí mezi dřevěnými domky s podsinými dřevěnými, divně přiskávanými nebo prostých sloupů, až stanul na "městečku," nedlážděném prostranství, obklopeném domy namnoze dřevěnými a starou kamennou radnicí se schodištěm vně přistaveným. Kolem poštovního vozu se děti sběhly, z oken a tu a tam se dveři vyhlíželi, kdo přijel, několik kolem jdoucích se zastavilo. Víta-li mladého kupce upřímně, sousedsky a byli by se rádi dali do hovoru, co přiváží nového, co se děje ve světě...

Ale on zahlédl ve dveřích svého krámu, nad nímž se houpal růženec dřevěných lemond, matku, jež chvatně vyšla, jak zaslechla poštovní trubku. A již políbil mladý Věk matec ruku, již jej objímala a líbala. Cítil srdečnou, upřímnou její radost z jeho návratu, z něho, že se vrátil zdravý, a v ten okamžik bylo mu volno a dobře...

Kráčje od pošty do svého nedalekého domu, ani si nevědomil, že naproti u nevelkého okna dost o zdobné lomenice dřevěného, patrového domu stála mladá, svěží holčina, ona, již viděl u pošty chystaje se na odjezd, a o níž slyšel pak v české expedici. Vyběhla před chvilku nahoru na "sedničku" hledat něco v truhle. Jak zaslechla poštovní trubku, piskočila k oknu, a jak zahlédla mladého Věka, neoděšla od okna, až zmizel ve svém krámě.

XVI. Procul negotiis.

Když Věk na první shledání stručně mamince vypověděl, jak se měl, jak pořídl, a sám vyslechl, co nového v domácnosti i obchodu, jak je s polní prací, vytažil se s darem. Setrná kucepová žasla, jakou smnu František za to jistě dal, a že je to zbytečné, na to takové drahé věci. Ale přece ji

to těšilo, to pozoroval. Pak si vyšel na sedničku, a tu, když ho obklopilo její ticho, když opět shlédl čistotnou její úpravu, na okně kvetoucí měsíčné růže a zase své knihy a housle, vydechl si, a byl rád, že tu zas je.

Za nedlouho po té, bylo v sobotu, pozdě odpoledne, přivezl forman klavír, knihy a zboží v Praze objednané. Pěkný, vykládaný klavír vzbudil v domě největší podivení a zřehnil dost řeči v sousedství. Bylť jediný jen spinet v Dobrušce, a to u Věkova kmoťička, a ten nástroj byl už starý, vyšetpalého hlasu.

Právě na večer odzvonili, vzváněli velkým, protože bylo před nedělí, když Věk si všecko na pokojku dorovnal. I zasedl ke klavíru, nač se beztoho již těšil, a spustil. A hrál, co uměl z paměti, nejvíce z Mozarta; ale pak, když matka vstupovala a u klavíru státna, divle se synovi, jak krásně hraje, jak dovedně, přešel do jiného světa, ji bližšího a milejšího. — Po vážné přehře zahrál jednu z jejich milých, pobožných písní, které doma, za jeho dětství, zpívala, ta, které již její matka i dědeček zpívali, a vida, jak se jí líbí, jak je potěšena, začal novou; a v tom jala se stará sousedka v bílém šepceku, v široké, modré zástěře tise přizvukovati svým už neplným, ale příjemným hlasem. Syn hraje zanotoval a ní, a tiché, prosté duo v průvodu klavíru zvučelo bílou sedničkou a otevřenými dveřmi ven, dolů na sň, kde se již smrčalo. Když dohrál, rychle povstal a objal svého matku, div že ji nezdvihl a jí v radosti nezatočil. A ona, nemohoucí ani hned promluvit, nerozumějící zplněna jeho varušením, ale tušle, srdečně potěšena, usmívala se a řekla: "To jame to hezky zasvětili," a pohledla na klavír, jehož plocha tmavohnědé barvy i kovové vykládané se mdle leskly v posledním světle do bílé sedničky padajícím. —

F. Věk vřátiv se z Prahy dal se jinak do práce nežli před dvěma